

EDITORIAL

Pakig-awayan ang gutom-sa-gyera nga imperyalismong US

Masobra 100 ka adlaw halin sadtong Pebrero 28 sang sugdan sang imperyalismong US kag Zionistang estado sang Israel ang pag-lusob kag pila ka semana nga pagpang-bomba sa pungsod Iran, ginpirmahan sang duha ka pungsod sadtong Hunyo 17 ang *memorandum of understanding* ukon "paghangpanay" pagkatapos ang masali-muot nga negosasyon sa Islamabad, Pakistan. Unod sang paghangpanay nga ini ang "ceasefire" ukon untat-lupok sa sulod sang 60 ka adlaw para estoryahan ang mga detalye sang himuon nga pinal nga kasugtanan.

Ang kasugtanan nga ini ginsudlan sang US pagkatapos nga mapaslawan nga paluhuron ang Iran agud isungka ang iya lana kag sobereniya, kag ipaidalum ini sa iya dikta. Sa pihak sang mas superyor nga kusog militar kag pasulit-sulit nga deklarasyon sang kadalagan sang buang nga presidente sini, napwersa ang US nga temporaryo nga iatras ang agresyon sa Iran, sa atubang sang madalum nga pangpolitika nga biak sa nagahari nga sahi sa US, kag mabaskog nga reklamo sang mga pumuluyo sa padayon nga nagabutuyog nga presyo sang lana.

Pamatuod man ang kasugtanan sang ikasarang sang isa ka mas magamay kag mas mahuyang nga pungsod nga may sobereniya, nga pangapinan ang iya independensya batuk sa mas gamhanan nga imperyalista. Sa pihak sang patarasak nga pagpangbomba sang US kag Israel, nagpabilin nga de-

terminado ang Iran nga pangapinan ang iya independensya. Taliw-as sa damgo ni Trump kag Netanyahu nga maga-alsa ang pumuluyo batuk sa ila gobyerno, naghugpong ang bug-os nga Iran sa idalum sang bandera sang pungsodnon nga pagdependa. Minilyon ang nagtipon sa mga kadalanan agud dululungan nga batikuson ang pagpangsalakay sa ila sang imperyalismong US.

Napirmahan man, nagapabilin sa bibi sang alanganin ang kasugtanan. Padayon ang pagpang-garit-garit kag pahayag ni Trump nga "mabalik sa gyera" kag "hulugan sang bomba ang ila mga ulo" kon indi makuha ang gusto sa kasugtanan. Wala pa gihapon sang pugong ang pagpangbomba kag pagpang-agaw sang Israel sa teritoryo sang Lebanon. Nagapabilin ang mas o menos 20 ka base militar sini sa Kuwait, Qatar, Bahrain, United Arab Emira-

tes (UAE), Saudi Arabia, Oman kag Iraq sa palibot sang Iran.

Samtang temporaryo nga gindulugan sang US ang agresyon sa Iran, padayon naman nga ginapasingki ang pagpasilabot sini sa Latin America. Pagkatapos lusubon ang Venezuela kag abdakon ang presidente sini nga si Nicolas Maduro kag asawa niya nga si Cilia Flores, wala untat ang pagdukod sini sa gobyerno sang Venezuela para magsunod sa mga dikta sang US kag magserbe sa interes sang mga dalagko nga kapitalistang Amerikano, ilabi na ang mga dalagko nga kumpaniya sa lana.

Gingamit sini ang padihot nga "gyera kontra narkotiko" para hatagan rason ang pagpasilabot kag pagpamahog sa Mexico, Colombia, Guatemala kag iban pa nga pungsod. Padayon ang pagpangbomba sini sa mga magagmay nga salakyan pangdagat sa

Caribbean, bisan wala sang pamatuod nga imbolbado ang mga ini sa droga. Padayon ang pagpang-ipit kag pagpamahog sini sa pungsod Cuba agud ipakakas ang kontrol kag pagplano sang estado sa ekonomiya, kag buksan ini sa pagsulod sang mga dumuluong nga mga dalagko nga bangko kag kapitalista. Ginasulsolan sini ang gobyerno sa Bolivia nga sumpuon ang pila ka semana na nga mga martsa kag pag-alsa sang minilyon ka anakbalhas batuk sa papet nga gobyerno kag plano nga pagsungka sang mga rekurso sang pungsod sa US. Direkta ini nga nagapasilabot para padaugon ang maka-US nga kandidato sini sa Colombia.

Padayon ang US sa pagpwesto sang pila ka puluan ka libo nga tropa, mga armas kag kagamitan pang-gyera kag pwersang nabal sa Pilipinas, sa Japan, South Korea kag iban pa nga pungsod sa Asia, agud "palibutan" kag "punggan ang pagbaskog" sang China. Sige ang sulsol kag suporta sa Japan agud magbaling sa militarismo kag pagtalikod sa kontra-gyera nga konstitusyon, nga ginsug-alagaw sang lapnagon nga protesta sang pumuluyo. Ginasulsolan man ang Taiwan nga magpabaskog sang militar kag maghanda "batuk sa agresyon."

Tayuyon nga ginapabaskog sang US ang kontrol kag dominasyon sini sa

Pilipinas. Asod-asod kag sampaw-sampaw ang ehersisyo militar indi lang sa norte sang Luzon, kundi tubtob sa Visayas kag Mindanao. Ginapatigayon subong sang AFP, sa duso sang US, ang ginatawag nga "territorial defense exercises" nga mga ehersisyo militar sa lain-lain nga isla, para tabunan ang pag-ensayo sang maniobra sang mga tropang Amerikano sa bug-os nga pungsod. Ginasugdan na sang US nga itukod ang tambakan sang lana (fuel depot) sa Davao Gulf, kag mga pasilidad sa Cebu kag Cagayan de Oro para sa pagkumpuni ukon dungkaan sang mga barkong nabal sini.

Sa tabon sang Salaknib Exercises, Kasangga kag mga kaangay sini, nagapasilabot ang militar sang US sa mga operasyon kontra-gerilya sa pungsod, sa dagway sang paghanas, pagpondo kag pag-armas sa AFP sa gyera batuk sa Bagong Hukbong Bayan. Sa Camarines Sur, nakita ang mga tropang Amerikano kag Australian nga kaupod sa mga operasyon sang AFP batuk sa masang mangunguma sa mga baryo.

Pursigido nga ginaduso sang US ang pagtukod sa Central Luzon sang 1,200-ektarya nga "economic security zone" sa balayon sang Pax Silica. Kabahin ini sang padihot sang US nga agawon ang eksklusibo nga kontrol sa mga nagapanguna nga ginakuhaan

sang mga krusyal nga mineral para sa produksyon sang teknolohiya nga kinahanglanon para sa iya mga armas pang-gyera.

Sa atubang sang nagapadayon nga agresyon militar kag pang-ekonomiya sang imperyalismong US, dapat tayuyon nga pabaskugon kag palaparon ang paghiliusa sang pumuluyong Pilipino, para igiit ang independensiya sang pungsod kag pamatukan ang pagdalahig sa Pilipinas sa mga gyera nga ginasindihan sang US. Dapat baticuson kag pakig-awayan ang papet nga rehimen Marcos, labi na ang mga opisyal sini sa militar kag depensa nga mga ahente sang imperyalismong US kag numero uno nga traidor sa pungsod. Bulag sila nga tigsunod sa mga dikta sang agalon nga Amerikano kag kakunsabo sa pagpinagusto sang mga pwersang militar sang US sa Pilipinas, sa kahalitan sang palangabuhian kag kaluwasan sang pumuluyo, kag kahilwayan sang pungsod.

Padayon nga pabaskugon ang mga paghimakas masa batuk sa nagadako nga presensya militar sang US sa Pilipinas. Pabaskugon ang kahublagaan edukasyon, propaganda kag pangkultura agud pamuklaton ang pumuluyong Pilipino, nga padayon nga ginabulag sa kamatuoran sang paghari kag pagpamigos sang imperyalismong US sa pungsod. Palaparon ang mga hublag sang pumuluyo batuk sa mga base kag pasilidad militar sang US, mga indi patas nga kasugtanan militar, mga pag-ensayo sa gyera, presensya sang mga tropang Amerikano, kag nakatambak nga mga kagamitan militar sang US sa pungsod.

Dapat pabaskugon ang rekrutment sa Bagong Hukbong Bayan bilang nagapanguna nga hinganiban sang pumuluyong Pilipino sa pagpakig-away sa pagpamigos sang imperyalismong US sa pungsod. Kaangay sa ginpakita sa kasaysayan, ang matuod nga pungsodnon nga kahilwayan maagum sa banas sang armadong rebolusyon. Samtang indi matuod nga nakaluwas ang Pilipinas sa kuko sang imperyalistang US, magapadayon ang pumuluyong Pilipino sa armadong rebolusyon agud lab-uton ang ginahandum nga kahilwayan sang pungsod.

 <p>Tuig LVII No. 12 Hunyo 21, 2026</p> <hr/> <p>Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray, Ingles kag Espanyol. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.</p>	<h2 style="text-decoration: underline;">Kaundan</h2> <p>Editorial: Pakig-awayan ang gutom-sa-gyera nga imperyalismong US 1</p> <p>Operasyon ambus kag haras sang BHB-Negros 3</p> <p>Makibaka-Central Negros, gintukod 3</p> <p>Deklarasyon nga SIPS sa Calabarzon, indi matuod 3</p> <p>Pagtraidor sang US-Israel sa Kalinong sa Iran 4</p> <p>Mga protesta sa adlaw sang peke nga kahilwayan 5</p> <p>Nagakampo nga mga soldado, ginpalayas 5</p> <p>Mga protesta 5</p> <p>ITDOEx: Pag-ganoy sang US sa mga lokal nga gobyerno 6</p> <p>RGRD, indi CARP, ang sabat sa problema sa duta 7</p> <p>Kolektibo nga pagpanguma, sabat sang masa kag hukbo 8</p> <p>Sa malip-ot nga pulong 9</p> <p>EPIRA: 25 ka tuig nga pagpaantus sa masang Pilipino 10</p> <p>Pagbawi sang kinawat nga manggad sang mga Marcos 11</p> <p>Mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung 11</p> <p>Ika-10 nga kongreso sang FRSO sa US 12</p>
<p>Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas</p>	
<p style="text-align: center;"> ang.bayan@cpp.ph cpp_angbayan </p>	

Operasyon ambus kag haras, ginlunsar sang BHB-Negros

SUNOD-SUNOD NGA TAKTIKAL nga opensiba ang ginlunsar sang mga yunit sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa Negros Island sadtong Hunyo 12 kag 14. Isa ka aktibo nga depensa naman ang ginlunsar sa Northern Samar.

Sadtong Hunyo 14, gin-ambus sang BHB-Northern Negros (Roselyn Jean Pelle Command) ang tropa sang Regional Mobile Force Battalion-Negros Island Region nga nagapatigayon sang kontra-insurhensiya nga operasyon sa Sityo Alimposan, Barangay Lalong, Calatrava, Negros Occidental. Gin-untat sang mga Pulang hangaway ang pagpalupok sang matalupangdan nila nga may mga sibilyan nga kaupod ang mga pulis. Wala na ginpadayon sang Pulang hangaway ang paglusob para maseguro ang kaluwasan sang mga ini.

Ang gin-ambus nga yunit sang pulis yara sa erya agud ipadayon ang Retooled Community Support Program (RCSP) nga ginsugdan sang 79th IB. Ang RCSP isa ka pakitang-tao nga programa kag tabon para labi pa nga pasingkion ang militarisasyon sa kaumhan.

Sadtong Hunyo 12, nabulabog ang mga soldado sang 62nd IB sa detachment sa Barangay Sikatuna, Isabela, Negros Occidental sa ginlunsar nga operasyon haras sang BHB-Central Negros (Leonardo Panaligan Command). Isa ka pasista nga soldado ang napatay kag isa ang napilasan sa armadong aksyon.

Sa Northern Samar, naglunsar sang armadong aksyon ang BHB-Northern Samar (Rodante Urtal Command) batuk sa 20th IB sa Barangay Catotoogan, Las Navas sadtong Hunyo 4 sang hapon. Nauna nga nagpalupok kag aktibo nga nakadepensa ang Pulang hukbo batuk sa naga-operasyon nga mga soldado. Anum ka tropa sang 20th IB ang napatay kag madamo ka iban pa ang napilasan. Sa ospital, duha pa ang napatay sang ulihi.

Makibaka-Central Negros, gintukod

SADTONG HUNYO 12, GINTUKOD sang kababaehan sa Central Negros ang lokal nga tsapter sang Makabayang Kilusan ng Bagong Kababaihan (Makibaka). Natigayon ang pagtilipon sa isa ka erya sa larangan gerilya sa tunga sang masingki nga operasyon militar.

Nagpakilala ang taghambal sang Makibaka-Central Negros nga si Ka Inday Gemodo, bilang pagpasidungog kag pagsaludo sa Pulang hangaway sang BHB-Central Negros nga si Juliana Arculo Gemodo, 63, nga namartir sadtong Enero. Naghalad sang 21-*gun salute* ang BHB para kay Gemodo kag iban pa nga martir. Naghalad man sila sang mga kanta kag pamulong-pulong. Nagsumpa ang kababaehan sang Central Negros nga magpursige kag usoyon ang banas nga gin-usoy ni Gemodo bilang isa ka rebolusyonaryo.

Deklarasyon nga SIPS sa Calabarzon, indi matuod

Ginkantayawan sang rebolusyonaryong kahublagan sa Southern Tagalog ang deklarasyon nga Stable Internal Peace and Security (SIPS) sang rehimen Marcos kag Armed Forces of the Philippines (AFP) sa rehiyon sang Calabarzon (Cavite, Laguna, Batangas, Rizal kag Quezon) sadtong Hunyo 12. Deklarasyon sang AFP nga "malinong" kag wala na sang impluwensya sang rebolusyonaryong kahublagan sa rehiyon.

Suno kay Ka Cleo del Mundo, tagpamaba sang Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Southern Tagalog (Melito Glor Command), nagadamgo nga nagamata ang rehimen US-Marcos sa deklarasyon nga ini. "Samtang nagapakunokuno nga wala na sang rebolusyonaryong pwersa sa Calabarzon, todo kag wala puas naman ang mga operasyon militar sa lain-lain nga bahin sini," suno sa iya. Padayon kuno ang pagpang-gamo sang mga pwersa sang Southern Luzon Command sang AFP kag 2nd ID sa mga kabukiran kag kaumahan.

Dugang ni del Mundo, ang "kalinong" nga luyag sang SIPS para sa mga imperyalista, mga dalagko nga negosyo kag korporasyon. Labi sila nga ginahatagan sang kahilwayan sang rehimen nga kawkawon ang du-

nang manggad, palayason ang mga mangunguma, baraton ang sweldo sang mga mamumugon sa uma kag dingutan sang serbisyo sosyal ang pumuluyo.

Kabahin man kuno ang deklarasyon bilang halad sa imperyalismong US sang katampad kag garantiya nga hilway nga gamiton ang rehiyon sa gyerang agresyon kag iban pa nga pang-ekonomiya nga interes sini. Mangin "hilway" na nga ipwesto sang mga imperyalista ang ila tropa diin man nga bahin sang rehiyon tungod "wala" na ang mga "upang."

May bug-at ini ilabi na nga ang Calabarzon isa sa mga ginalunsaran sang Balikatan Exercises kag kabahin sang Luzon Economic Corridor nga magaserbe sa ginaluto nga imperyalis-

tang gyera batuk sa China. Nagaplano pa ini nga magtukod sang paluparan sa Sangley Point, Cavite, nga may pangmilitar kag komersyal nga gamit.

Gani, suno kay del Mundo, samtang nagasingki ang pagpamigos kag paghimulos magapadayon ang pakigbato sang pumuluyo kag magapabilin sila nga magasandig sa rebolusyonaryong kahublagan, nga nakita nila nga bugtong nga kadampig sa atubang sini. "Indi bisan san-o man nadula ang hukbo sang banwa sa Southern Tagalog. Nakahanda ang mga yunit sang BHB sa idalum sang Melito Glor Command nga magpanikasog sa armadong rebolusyon kag dal-on ini tubtob sa kadalag-an," suno sa iya.

Bilang pamatuod sang padayon nga pagpanikasog sang rebolusyonaryong kahublagan sa Calabarzon, nagpaguwa sang ila matag-pahayag ang mga yunit sang BHB halin sa Batangas, Rizal kag Quezon, kag ang National Democratic Front sa Cavite kag Laguna. Gindeklarar nila ang desisyon nga magpanikasog kag magsulong ilabi na sa espirito sang kahublagan panadlong. AB

Upang ang pagtraidor sang US kag Israel sa kalinong sa Iran, Middle East

Nagapabilin nga wala sang kapat-uran ang katapusan sang gyerang agresyon sang US kag Israel sa Iran kag Middle East sa pihak sang ginpirmahan sang gobyerno sang US kag Iran nga "memorandum of understanding" ukon MOU para sa kalinong (Islamabad Memorandum of Understanding) sadtong Hunyo 17.

Ginpirmahan nanday President Masoud Pezeshkian kag US President Donald Trump ang *memorandum* sa pamaagi nga elektroniko. Nagpirma man diri si Pakistan Prime Minister Shehbaz Sharif bilang taga-endorso sang memorandum kag nagserbe nga tagpatunga sa negosasyon sang duha ka bahin.

May 14 ka punto ang amo nga *memorandum*. Sandig diri, magaluntad ang untat-lupok sa sulod sang 60 ka adlaw nga magahatag ligwa sa paghimo sang isa ka "pinal nga kasugtanan." Sakop sang untat-lupok ang pag-atake sang Israel sa Lebanon.

Sa pihak sini, pasulit-sulit ang pagpamahog sang US nga mabalik sa pagpang-gyera "kon indi magtuman" ang Iran sa mga pagsulundan. Ini samtang nagapamalibad ang US nga matuod nga rendahan ang Zionistang Israel nga magsunod sa untat-lupok sa Lebanon. Wala pa 24 oras halin sang ginpirmahan ang *memorandum*, gin-atake na sang Israel ang Lebanon.

Lakip man sa mga nakasugtan ang pagbukas sang Iran sa Strait of Hormuz kag ang pag-ataras sang US sang blokeyo sa mga pier sang Iran. Kadungnan sini, ginagiit sang Iran nga may soberano nga kinamatarung ini nga dumalahan ang makitid nga alagyan kag magpatuman sang bayad para sa mga serbisyo sa pag-agi diri sang mga barko nga may dala nga lana. Tungod sa pag-atake sang Israel sa Lebanon, gin-anunsyo sang Iran ang liwat pagsira sa makitid nga alagyan sadtong Hunyo 20.

Nakuha man sang Iran ang pangako sang US nga iduso ang mga "kabulig nga

pungsod sa rehiyon" nga amutan ang \$300 bilyon nga pondo para sa rekonstruksyon sang pungsod. Nagpangako man ang US nga kakason sini ang mga ginpatuman nga sangsyon sa Iran kag magpaguwa sang mga "pahanugot" sa pag-eksport sang lana. Nagkasugot man ang duha ka bahin sa hambalanon sa paghimo ukon pagbakal sang armas nukleyar sang Iran nga ginasingil sang US nga rason sa pagpang-gyera sini.

Nakasulat man sa *memorandum* nga "respetuhon" sang duha ka pungsod ang sobereniya kag integridad sa teritoryo sang kada isa kag likawan ang pagpasilabot sa ila matag-internal nga mga hambalanon.

Para sa Iran, ang pagpirma sa *memorandum* isa ka kadalagan. Suno sa ila, maathag nga napaslawan ang US sa gindeklarar sini nga katuyuan sang gyerang agresyon sa Iran gani nagdangat ini sa isa ka *memorandum*.

Ang kahalitan sang gyera

Ang gyerang agresyon sang US kag Israel sa Iran kag Middle East, nga nagsugod sadtong Pebrero 28, naglawig sang masobra sa 100 ka adlaw antes ang pagpirma sa *memorandum*. May mga temporaryo nga pagdulog sang gyera sang magkasugot para sa duha ka semana nga untat-lupok halin Abril 8 nga makaisa ka bahin nga ginpalawig ni Trump sadtong Abril 21 samtang ginapadayon ang pagpang-atake.

Sa ika-100 ka adlaw sang gyerang agresyon sadtong Hunyo 7, nalista ang indi magnubo sa 3,468 nga mga napatay sang US-Israel sa Iran, lakip ang Supreme Leader sini nga si Ali Khamenei. Napatay sa gyera ang walo ka lapsag, 376 ka mga bata kag 496 ka kababaehan, samtang 26,500 indibidwal ang napilasan. Sa mga pag-atake sang US-Israel sa katambi nga pungsod sang Lebanon, naglab-ot sa 3,593 ang napatay samtang 10,990 ang napilasan.

Nakalunsar sang mga kontra-atake kag pagdepensa ang Iran kag iban pa nga armadong pwersa nga nagapakig-away sa gyerang agresyon. Indi magnubo sa 68 ang napatay nila lakip ang 13 ka tropa sang US, 26 ka pwersa sang Zionistang Israel, kag 26 ka armadong pwersa sang mga ido-ido nga gobyerno sa Middle East.

Samtang, nagapadayon ang he-nosidyo sang Zionistang Israel sa Gaza Strip kag iban pa nga bahin sang okupado nga kadutaan sang Palestine. Sa pihak sini sang napirmahan nga kasugtanan para sa "untat-lupok" sang Hamas kag Israel sadtong Oktobre 2025 nga ginpatung-an sang US. Indi magnubo sa 1,005 na nga mga Palestino ang ginpatay sang Israel halin sang napirmahan ang kasugtanan. Halin Oktobre 2023, masobra 71,000 Palestino na ang ginpatay sang Israel lakip ang 20,179 ka mga bata. **AB**

Adlaw sang peke nga kahilwayan, ginsug-alaw sang protesta kontra imperyalismong US

LINIBO KA PILIPINO ang nagmartsa padulong sa embahada sang US sa Manila sadtong Hunyo 12, ika-128 nga anibersaryo sang "Adlaw sang Kahilwayan," agud batikuson ang padayon nga dominasyon sang imperyalismong US sa pungsod. Sa pagpanguna sang Bagong Alyansang Makabayan (Bayan), ginkundenar nila nag peke nga kahilwayan, ilabina sa atubang sang pagpadamo kag sampaw-sampaw nga *war games*, pagtukod sang "Pax Silica hub," kag pagbutang sang mga base kag armas sang US sa Pilipinas.

Ginatos ka pulis ang nagsugata kag nagbalabag sa mga nagprotesta sa Kalaw Avenue. Ginbarikada sa karsada ang mga alambre nga may tunok agud punggan ang martsa, apang ginkakas ini sang mga nagprotesta. Naglunsar sila sang programa sa lugar kon diin sila ginpunggan sang pulis.

Sa Cavite, nagpatigayon sang hublag protesta sa Kawit kag Bacoor, kon diin tatlo ka beses nga gintilawan nga punggan sang mga pulis ang mga raliyista. Ginbuslot sang mga ginasuspetsuhan ahente sang estado ang goma sang mga salakyan sang mga nagprotesta. May mga hublag man sa mga syudad sang Cebu, Iloilo, kag Davao.

Kadungan sini, naglunsar sang mga protesta ang mga Pilipino sa luwas sang pungsod. Sa New York, nagpakigbahin sa parada ang grupo nga Bayan USA kag Migrante USA bitbit ang mga panawagan nga hustisya para sa mga *caregiver* kag Negros 19. Sa California, nagpanawagan sila para sa paghilway kay Kuya Richard sa Otay Mesa Detention Center. May mga hublag man sa Australia kag Hong Kong, kon diin ginbatikos ang militarismo sang US kag kawad-on sang matuod nga kahilwayan sa Pilipinas.

Nagakampo nga mga soldado, ginpalayas sang mga residente

MADINALAG-ON NGA NAPALAYAS sadtong Hunyo 2 sang mga residente sang Sityo Green Valley, Barangay Nalus, Kiamba, Sarangani ang tropa sang 105th IB nga pila ka bulan na nga nagakampo kag nagalunsar sang kontra-insurhensyang Retooled Community Support Program (RCSP) sa ila komunidad. Lapas sa internasyunal nga makatawo nga layi ang pagkampo sang militar sa sentro sang barangay.

Ululupod nga naghulag ang mga residente kag naghimo sang tikang para mapalayas ang mga soldado. Lakip sa ginhimo sang mga residente ang ululupod nga paghalin sa sentro sang barangay para magtiner sa ubos nga bahin sang komunidad. Ginlapas man nila ang mga mando sang mga soldado kaangay sang pagpabakal sang suplay, pagsag-ob sang tubig kag iban pa. Kaupod sa mga aksyon nga ini ang mga lider sang sityo kag pila ka opisyal sang barangay.

Nagserbe nga kumander sang 105th IB si Lt. Col. Erikzen Dacoco nga gintalana sadto lang Pebrero. Ang batalyon masobra tatlo ka tuig pa lang halin sang ginbug-os sa idalum sang 6th ID sadtong Pebrero 2023.

Pagsaylo sang bilangguan kay Jovito Palparan, ginkundenar. Nagkadto sa Korte Suprema sadtong Hunyo 15 sanday Erlinda Cadapan kag Concepcion Empeño, mga iloy sang mga nadula nga aktibista nga sanday Sherlyn Cadapan kag Karen Empeño, agud igiit nga ibuyagyag ang nahamtangan sang anay heneral nga si Jovito Palparan. Si Palparan napatbatan sang bug-os kabuhi nga pagkabilanggo nga wala sang *parole* sadtong 2018 sa kaso nga *kidnapping* kag *serious illegal detention* batuk sa duha. Ginkwestyon sang mga iloy, kabulig ang Karapatan, ang pagkadula ni Palparan gikan sa New Bilibid Prison pagkatapos ibalik ang mga *legal notice* nga may marka nga "transferred to BuCor-Baguio" kag "PMA Baguio." Suno naman sa NBP, yara sa "ospital" lang kuno siya.

Mga mangingisda sang Navotas City, liwat nagprotesta kontra reklamasyon. Liwat nagprotesta sa Navotas City ang mga mangingisda sadtong Hunyo 8 bilang pagdumdom sa World Oceans Day kag pagkundenar sa mga proyektong reklamasyon sa Manila Bay. Nagapanguna nga ginbatikos sang Pamalakaya-Navotas ang 650-ektarya nga Navotas Coastal Bay Reclamation Project nga ginaduso sang lokal nga gobyerno kag Argonbay Construction, subsidiaryo sang San Miguel Corporation. Suno sa grupo, ginabutang sa peligro sang proyekto ang palangabuhian, kinamatarung, kag kabuhi sang mga residente, kaupod ang peligro sang pagpalayas, pagbaha, kag pagkawasak sang kapalibutan.

Hustisya para sa napatay nga mga estudyante nga basketbolista sang ADMU, ginpanawagan. Naglunsar sang *walk-out* ang mga estudyante kag manunudlo sang Ateneo de Manila University (ADMU) sa Quezon City sadtong Hunyo 19 agud ipanawagan ang hustisya sa pagkapatay sang duha ka basketbolista nga sanday Rene Baterbonia kag Divine Adili. Napatay ang duha pagkatapos malumos sa Dipaculao, Aurora sadtong Hunyo 8 sa tunga sang *treyning* kag aktibidad sang tim sa basketbol. Nagapanawagan ang mga estudyante, manunudlo kag propesor sang ADMU sa administrasyon sang unibersidad nga mangin tampad sa publiko, sabton ang natabo, mangayo sang pasaylo kag hatagan hustisya ang pamilya sang mga biktima. Antes sini, naglunsar sang programa kag nagsindi sang kandila ang mga progresibong grupo kag estudyante sadtong Hunyo 10.

Paghilway kay Mary Jane Veloso, liwat ginpanawagan. Nagprotesta sa atubang sang Correctional Institute for Women sa Mandaluyong City ang lain-lain nga grupo, sa pagpanguna sang Migrante International, sadtong Hunyo 19 agud ipanawagan ang gilayon nga paghilway kay Mary Jane Veloso. Ang aksyon gintuon sa paghatag ni Veloso sang pahayag kaangot sa ginpasaka niya nga kaso nga *human trafficking*, *illegal recruitment* kag *estafa* sadtong 2015 batuk sa iya rekruter. Ini ang una nga bes nga makahatag siya sang iya testimonya.

Pagganoy sa mga lokal nga gobyerno sa imperyalistang gyera sang US sa Asia

Ginapaganoy sang papet nga rehimen Marcos sa kahalitan kag peligro sang imperyalistang gyera sang US ang mga lokal nga gobyerno sa paglunsar sang Inter-Agency Territorial Defense Operations Exercise (ITDOEx). Isa ini ka *war games* sang Armed Forces of the Philippines (AFP) nga ginatabunan sang panawag nga "pagbuligay militar-sibilyan" sa panahon sang grabe nga krisis kag kalamidad.

Sa idalum sini, "magabuligay" ang mga lokal nga gobyerno (halin barangay tubtob probinsya), mga sibilyan nga ahensya, kag mga unipormadong pwersa sang rehimen kasubong sang AFP, Philippine National Police, Bureau of Fire Protection, Philippine Coast Guard, Philippine Air Force, kag Office of Civil Defense. Paghanda kuno ini sa pagsabat sa mga pangguwa nga pamahog lakip ang pagsalakay sa baybayon, kontra-impiltrasyon kag pagatake nga misayl, kag mga kumplikado nga kalamidad kag krisis. Ginapahugot sini ang kontrol sang US tubtob sa lebel sang lokal nga gobyerno.

Nakabalay kag kabahin sang Comprehensive Archipelagic Defense Concept (CADC) sang AFP ang ITDOEx. Ginalibod sang AFP ang CADC para kuno sa proteksyon sang *exclusive economic zone* sang Pilipinas sa Palawan (kon diin pirme ang presensya sang mga barko sang Amerikano kag Chinese), kag sa Batanes (nga plano nga himuon nga hedkwarter sang US tungod sa kalapiton sini sa Taiwan).

Nakabalay ang CADC sa mas masangkad nga "archipelagic defense strategy" sang US nga nagtulod para sa paglatag sang sistema nga mga misyal kag kanyon sa ginatawag sini nga "first-island chain." Ginapanyungan ini sang agresibo kag mas masangkad pa nga Indo-Pacific Security Strategy.

Sa Zamboanga Peninsula kag Panay

Una nga ginlunsar sang rehimen US-Marcos ang ITDOEx sa Zamboanga Peninsula nga ginsundan sini lang sang paghanas sa isla sang Panay. Ang duha ka rehiyon kalakip sa mga

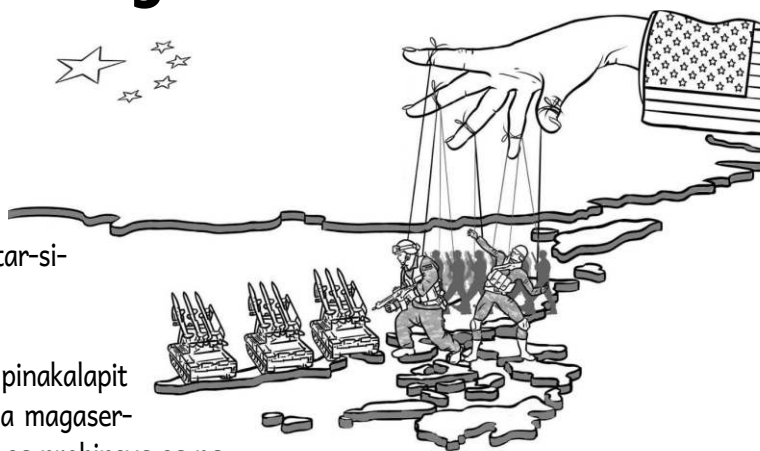
kadutaan nga pinakalapit sa Palawan, nga magaserbe nga suporta sa probinsya sa panahon nga maglupok ang imperyalistang gyera sang US kontra China.

Sadtong Disyembre 12, 2025, ginlunsar ang pinakauna nga ITDOEx nga gintawag nga Exercise Kalazamsur 01-2025 sa Zambaonga del Sur. Ginpatigayon ini sa Igat Island sa banwa sang Margosatubig kon diin nagpakigbahin ang mga sibilyan nga ahensya kag lokal nga gobyerno sa anum ka banwa.

Pagkatapos sini, nagpaguwa ang Regional Peace and Order Council sang Zamboanga Peninsula sang isa ka resolusyon sadtong Enero agud ilunsar ang ITDOEx sa iban nga probinsya kag ibalay ang isa ka lebel sang rehiyon nga *war games* sa idalum sang Kalasag Zampen. Kaangot sini, ginpatigayon ang mga *war games* sa Zamboanga del Norte sadtong Pebrero, Zamboanga Sibugay sadtong Marso kag natalana ang lebel-rehiyon nga *war games* sa ikatatlo nga kwarto sang 2026.

Sadtong Hunyo 16-17, ginlunsar ang ITDOEx Pag-ugyon 2026 sa Iloilo nga ginpayungan sang ginpaguwa nga Executive Order No. 2025-111 sang lokal nga gobyerno. Ginpatigayon ang *war games* sa mga banwa sang Miagao kag San Joaquin sa Iloilo, apang sakop sang gingamo sini ang banwa sang Guimbal, kag ang Anini-y kag Hamtic sa Antique.

Sa mga *war games* nga ini, naggamit sang mga salakyan kag barko pang-gyera, mga helikopter, kanyon kag iban pa nga armas ang AFP. Nagalanog man ang mga magahod nga mga tunog sang "simulated" ukon ma-

tuod nga senaryo sang mga pagatake, nga nagtuga sang grabe nga kahadlok sa mga tawo. Linibo ka indibidwal ang ginpartisipar sa kada aktibidad kag naggasto sang minilyon ka piso para diri.

Kahangawa kag pagkabahala

Nagtuga sang dako nga kahangawa kag pagkabahala ang ITDOEx sa mga komunidad. Ang *war games* "paghanda" sang senaryo sang paglupok sang gyera, nga subong ginsulsolan sang imperyalismong US sa Asia Pacific kontra sa karibal nga China.

Imbes nga sabton sang rehimen US-Marcos ang ginaagum nga krisis sa ekonomiya, nagapatigayon ini sang magasto kag uyang nga *war games* nga nagagamo sa kabuhi kag palangabuhian sang pumuluyo. Sa isa ka paghanas, ginlapas sang AFP ang kinamatarung sang mga estudyante sang gamiton ang isa ka unibersidad sa Iloilo bilang hugpaan sang helikopter kag sentro sang ebakwasyon.

Dugang diri, ginkundisyon sang *war games* ang panghuna-huna sang mga Pilipino nga ang solo nga pamaagi sa pagdepensa sa mga kinamatarung sang pungsod sa West Philippine Sea paagi lang sa pagpang-gyera sa China. Dapat nga isikway sang pumuluyo ang ITDOEx kag pangapinan ang pungsodnon nga sobereniya sang Pilipinas sa paggiit nga ibasura ang indi patas nga mga kasugtanan militar, palayason ang tropa kag bungkagon ang mga base militar (EDCA site) sang US sa pungsod.

AB

RGRD, indi CARP, ang sabat sa problema sa duta sang mangunguma

Mga protestang mangunguma ang nagsug-alaw sadtong Hunyo 10 sa ika-38 nga tuig sang bangkarote nga Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP). Gintawag nila ang programa nga ini bilang "pinakalawig, pinakamagasto kag pinakamaduguon nga peke nga reporma sa duta" nga ginpatuman sang reaksyonaryong estado.

Sa sulod sang apat ka dekada, wala ginbungkag sang programa ang monopolyo nga kontrol sang mga agalon mayduta kag kapitalista sa mga malagpad nga mga asyenda, plantasyon kag mga dalagko nga puna sang duta. Imbes, nagserbe ini nga instrumento sang mga dumuluong nga kumpaniya kag lokal nga agalon mayduta para palaparon ang ila mga plantasyon para sa mga tanum pang-eksport, proyektong *real estate* kag "pangkauswagan," kag sining ulihi, mga proyekto para sa *renewable energy* sa mga duta pang-agrikultura.

Ginpalala pa ang kaayusan nga ini sang ginpatuman sang rehimen Marcos ang Support to Parcelization of Lands for Individual Titling ukon SPLIT sang World Bank. Katuyuan sini nga wasakon ang kolektibo nga pagpanag-iya sang mga asosasyon mangunguma sa mga parselang duta para himuon nga mas mahapos ang pagbaligya sang indibidwal nga mga parselang duta sa mga dumuluong nga kumpaniya. Gindungan diri ang ginatawag nga "Emancipation Act" para kuno sa "pagpatawad" sa mga utang sang mga mangunguma, para wala na sang bayaran ang mga magbakal.

Samtang ginadingot ang duta sa mga mangunguma, ginahimuslan sang mga dumuluong nga kumpaniya kag agalon mayduta ang barato nga kusog-pangabudlay sang minilyon ka mangunguma nga nagasulod sa mga indi regular nga mga trabaho para mabuhi. Ginaswelduhan sila sang mas manubo pa sa pungsodnon nga minimum, nga sobra ka layo sa makabuhi nga sweldo.

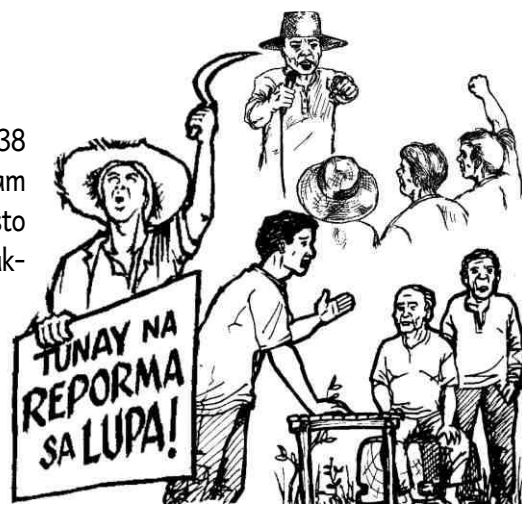
Isulong ang paghimakas para sa reporma sa duta

Kabaliskaran sa pagkabig sang

CARP sa duta bilang baligya, ginakabig ini sang rebolusyonaryong kahublagan bilang kinamatarung sang mga nagabungkal. Nagapanguna nga demokratiko nga kaundan sang programa para sa demokratikong rebolusyon sang banwa ang pagpatuman sang handum sang mga mangunguma nga magpanag-iya sang duta nga ginabungkal, kag ang pagdula sang lain-lain nga dagway sang paghimulos pyudal kag malapyudal. Solo sa pagbag-o sa kaayusan sa kaumhan mabag-o ang malapyudal nga sistemang sosyal sa Pilipinas.

Sandig sa Rebolusyonaryong Giya sa Reporma sa Duta (RGRD) sang Partido Komunista sang Pilipinas, prinsipal nga katungdanan sang demokratikong gobyerno sang banwa nga "malab-ot ang handum nga ini paagi sa pagpatuman sang komprehensibong reporma sa duta." Yara sa kaibuturan sini ang libre nga pagpanagtag sang duta sa mga imol kag manubo tubtob nahanunga nga mangunguma. Kaupod sini ang pagsulong sang programa sa pagbuligay sa produksyon kag pagpabaskog sang gahum pangpulitika sang mga mangunguma batuk sa mga nagahari nga sahi kag ila mga armadong gaway sa kaumhan.

Bisan indi maagum ang pungsodnon nga kadalagan sang demokratikong rebolusyon sang banwa, ginapatuman sang Partido kag mga rebolusyonaryong pwersa ang RGRD, partikular na ang minimum nga programa sini nga pagpanubo sang arkila sa duta, pagdula sang usura, kag pagpasaka sang sweldo sang mga mamumugon sa uma. Ginapatuman man ang programa para ipasaka ang kita sang mga mangunguma kag ginasulong ang panawagan para sa pinakamaayo nga presyo sang ila mga produkto. Sa ba-

layon sang RGRD, ginalunsar ang mga paghimakas kontra-pyudal agud maagum ang hustisya sosyal para sa minilyon nga mangunguma kag pahalagon sila para sa demokratikong rebolusyon sang banwa. Sa mismo higayon sang pagkapukan sang reaksyonaryong estado kag pagtukod sang demokratikong gobyerno sang banwa, ginapatuman ang maksimum nga programa sang libre nga pagpanagtag sang duta sa mga mangunguma nga nagabungkal.

Sentral nga katungdanan ang pagtukod kag pagpabaskog sang mga asosasyon mangunguma sa idalum sang Pambansang Katipunan ng mga Magbubukid (PKM). Sa amo sini, husto ang panawagan sang PKM para pabaskugon ang mga paghimakas kontra-pyudal, palaparon ang mga asosasyon masa sa kaumhan, tukuron ang linibo ka grupong pang-organisa, kag matutom nga ilunsar ang mga kampanyang masa kontra-pyudal, kontra-pasista kag kontra-imperyalista. Panawagan man sini ang pag-amot sang linibo ka Pulang hangaway sa Bagong Hukbong Bayan (BHB).

"Pinakataas nga dagway sang pagkig-away sang masang mangunguma ang mismo pagbitbit sang armas," siling sang PKM sa pahayag sini sadtong Hunyo 10. Suno diri, sa pagbaskog sang BHB sa mga larangan, sa mga duta nga may mga imperyalistang proyekto, kag mga ulumhan nga ginaagaw kag ginapalayas ang mga mangunguma, huluhalang nga madugmok ang gahum pangpulitika kag pang-ekonomiya sang papet nga estado kag sang imperyalismong US. AB

Kolektibo nga pagpanguma, sabat sang masa kag hukbo sa krisis kag gutom

Panahon naman sang tig-ululan gani masako ang pamilya ni Marilyn, isa ka mangunguma sa isa ka larangan gerilya sa Eastern Visayas, sa pagtanum sang *upland rice*. Sang nagligad, solo ang pamilya niya ang nagaabaga sa mga mabug-at nga trabaho sang paghanda sang duta tubtob sa pagtanum sang humay para may makaon. Apang subong nga tuig, isa ka bug-os nga yunit sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) ang mangin kabulig nila.

Nagakinahanglan sang malawig nga panahon kag maid-id ang produksyon sang *upland rice*. Antes pa magtanum sang binhi, kinahanglan nga sugdan ang pagkaingin sa mga bulan sang Marso ukon Abril. Sa kagulangan, pila ka beses nga kinahanglan utdon ang puno antes ini sunugon. Kinahanglan nga hawanan ang puna sang duta sang mga hilamon nga nagtubo antes mapatigayon ang aktwal nga pagtanum. Lima ka bulan ang siklo sang pagtanum, gani Septyembre ukon Oktobre pa makapatubas ang pamilya ni Marilyn. Tungod nagasalig sa ulan, duha ka beses lang sa isa ka tuig ang siklo sang pagtanum.

Kon may kaugalingon tani nga ulumhan sanday Marilyn, indi nila ini kinahanglan nga himuon. Apang tungod monopolisado sang lokal nga agalon mayduta ang mga ulumhan, ginatabog ang mga kasubong nila sa mga prontyera kon diin obligado nga magkaingin para may duta nga matamnan. Kon mag-agsa naman sila sa mga agalon mayduta, pierde sila sa kada-kupon sang gasto sa produksyon.

"Paantus gid ang pyudalismo tungod atrasado ang produksyohn. Paisa-isa kag mano-mano nga gina-ani ang humay kag tuman ka hinay sini," paathag ni Ka Lean, isa sa mga Pulang hangaway nga nagpakigbahin sa pagtanum. Samtang, nagakita ang agalon mayduta, may ani man ukon wala.

Sa bug-os nga proseso nga ini, pinakamaayo ang kooperasyon sa pagpanguma. Sa rehiyon, ginatawag ini nga

araglayon ukon tiklos. Katuyuan sini nga padasigon ang maid-id nga proseso sang produksyon sang bugas.

Subong nga panahon sang habagat, plano sang yunit ni Ka Lean nga magbulig sa produksyon sang anum ka pamilya sang imol nga mangunguma agud ipakita ang kaayo sang kolektibo nga pagtrabaho. Makabulig man ini para maengganyo sila nga magtukod sang asosasyon nga magadumala sang lain-lain nga dagway sang buligay kag tungaay sa pagtrabaho kag ani.

"Indi sa tanan nga panahon yara ang hukbo. Kinahanglan man namon nga madeploy sa iban nga erya. Ang asosasyon ang magapaseguro nga magapadayon ang ila buligay," paathag ni Ka Lean.

Apang may mas malahalon nga katuyuan ang pagtukod sang asosasyon, pagduon niya. Kinahanglan nga atubangay nga hangkaton sang masang mangunguma ang gahum sang agalon mayduta paagi sa paghimakas kontra-pyudal. Diri nila magiit ang pagpanubo sang arkila sa duta, pagpa-

saka sang sweldo sang mga mamumugon sa uma, pagdula sang usura, pagpasaka sang presyo sang produktong agrikultura, kag iban pa. Sa amo sini, makaangkon sila sang mga malahalon nga eksperyensiya kag kahanason sa pag-atubang sa kaaway sa sahi, sa paggiit sa ila kinamatarung, pagbuyag sa kaaway, kag paggiit sang ila mga demanda.

Kadungan sini, dapat nga magpakigbahin ang masang mangunguma sa armadong paghimakas, nga amo ang nagapanguna nga porma sang demokratikong rebolusyon sang banwa. Paagi lang sini madepensahan sang hukbo kag masa ang mga kadalagan sang paghimakas kontra-pyudal. Labaw sa tanan, mawasak lang ang monopolyo sa duta kag gahum sa kaumhan sang agalon mayduta kon pakig-awayan ini sang masang armado.

Bilang mersenaryong hukbo sang nagahari nga sahi, ang pasistang pwersa militar kag pulis sang reaksyonaryong estado sobra ka mapiguson sa mga asosasyon mangunguma. Sa pagkamatuod, sa baryo nila Marilyn, grabe ang pagbagsak sang produksyon tungod sa militarisasyon. Mas nalimitahan ang oras sang pagtrabaho sa ulumhan sang mga mangunguma kag nahadlok man sila nga magkadto diri kon may operasyon. Dugang nga paantus ini sa ila sa tunga sang krisis sa lana, samtang ang mga pasista sa baryo nagapatawhay lang, nagasugal kag naga-inum pero nagasweldo sang dako.

"Sweldado na sila sang pumuluyo pero nagapanghadlok kag paantus lang sila sa amon," siling ni Marilyn. "Ang BHB, sila ang nagabulig sa amon nga pauswagon ang amon produksyon."

Lubos ang kalipay sang iya pamilya nga makabulig ang hukbo sang banwa sa pagpapagsik sang produksyon kag pagpabakod sang asosasyon sang mga mangunguma sa ila baryo.

Halin sa Larab, Hunyo 13, 2026. **AB**

78

ang nalista nga napatay kag 5,000 ang napahalin sa ila mga puluy-an pagkatapos mag-igo ang linog nga may kusog nga 7.8 magnitude sa Sarangani kag katambi nga mga probinsya sadtong Hunyo 8. Ginabana-bana nga nagalab-ot sa ₱1.2 bilyon ang kahalitan sa imprastruktura kag ₱29.8 milyon sa agrikultura.

154 grupo

halin sa 30 ka pungsod ang nagpanawagan nga ibasura ang Pax Silica hub sa Pilipinas sa manipesto nga ginatig-ulohan "SHUT THE PAX DOWN! A Global Call to Reject Pax Silica's Economic Security Zone in the Philippines."

Ginkuhaan: International League of Peoples' Struggle

62%

sang bulong sa Pilipinas imported; indi pa upod diri ang mga tatak nga "lokal" pero ang matuod mga imported man kag ginrepike lang sa sulod sang pungsod.

126 rider

sang Food Panda sa Eastern Visayas ang gindeklarar bilang mga regular nga empleyado sa maragtason nga pamatbat sang NLRC nga nagaseguro sa seguridad sa trabaho sang gig workers.

1 kada 4

nga bata nga Pilipino kuribod (stunted) tungod sa malnutrisyon kag kakulang sang nagkaigo nga sustansya sa una nga 2 ka tuig sang ila kabuhi.

₱700 milyon

nga pangpubliko nga pondo ang ginasiling nawaldas sa 28 ka adlaw nga pagpamuno ni Sen. Alan Peter Cayetano tungod sa maniobrahanay kag agaway sang pusisyon sa Senado. Ginbuslan si Cayetano kag ginpapungko sang bag-o nga mayoriya si Sen. Sherwin Gatchalian bilang presidente sang Senado sadtong Hunyo 17.

300+

mamumugon nga Pilipino ang nawad-an sang trabaho sang iligal nga ginpasira sang Department of Defense ang Philippine Sanjia-Steel Corporation, isa ka kumpaniya nga Chinese, sa Tagoloan, Misamis Oriental. Ginpasira ang kumpaniya tungod katambi ini sa ginatukod sang AFP nga 300-ektarya nga naval dry dock para sa US sa Macajalar Bay.

ang ginkita sang Israel sadtong 2025 sa pagbaligya sang mga armas nga "battle-tested" ukon natilawan sa henosidyo. Kadam-an sang kita halin sa Europe (pinakadako sa Germany) kag Asia, lakip sa Pilipinas. Pinakadamo ang mga misayl, kontra-misayl kag mga rocket, sunod ang mga gamit pang-surbeylans kag "optoelectronics."

EPIRA: 25 ka tuig nga pagpaantus sa masang Pilipino

Nagmartsa sa Mendiola ang mga progresibo nga grupo sadtong Hunyo 8 agud kundenaron ang 25 ka tuig nga pagpaantus sang Electric Power Industry Reform Act (EPIRA) sa minilyon ka Pilipino. Sa idalum sang layi nga ini, nangin ikatatlo ang Pilipinas sa may pinakamahal nga kuryente sa bug-os nga Asia.

Ginpasar ang EPIRA sadtong Hunyo 8, 2001 sa atubang sang sadto mataas nga presyo sang kuryente, kag indi malig-on nga suplay. Ginasiling nga ang katuyuan sini amo ang panubon ang presyo paagi sa kumpetisyon, pagseparar sang *generation*, *transmission*, *distribution*, kag *supply*, kag pagresolbar sang dako nga utang sang National Power Corporation (NAPOCOR).

Gintukod ang NAPOCOR bilang korporasyon nga pang-gobyerno sadtong 1936 agud magtukod kag magpadalagan sang mga pasilidad sang kuryente, ilabi na sa mga baw-ing nga lugar. Pag-abot sang Disyembre 2000, naglab-ot sa ₱900 bilyon ang utang sini, tungod nagsulod ini sa mga kasug-tanan nga pabor sa mga pribado nga kumpaniya (gintawag nga mga *independent power producers*) sadtong panahon sang rehimen Ramos. Sa idalum sang mga kontrata nga ini, obligado ang NAPOCOR nga bayaran ang 70–100% sang kuryente bisan 20–40% lang ang aktwal nga nagamit. Dugang pa diri, ginsabat sini ang gasto sa lana kag paghulag sa bayluhanay sang piso kag dolyar, nga labi pa nga nagpalala sa pagkapierde.

Sadtong 2002, napilitan nga rebisahon ni Gloria Macapagal-Arroyo ang mga kontrata nga ini tungod sa lapnagon nga protesta. Dugang diri, tungod sa dako nga utang kag presyur halin sa Asian Development Bank, World Bank, kag Japan Bank for International Cooperation, lubos nga napasara bilang layi ang EPIRA.

Sa idalum sang layi, ginapanugutan ang mga dalagko nga kumpaniya nga magapanag-iyang sang mga kumpaniya nga para sa produksyon kag distribusyon sang kuryente. Kadam-an sa

mga planta nga nagaprodyus sang kuryente ginayutan sang mga dalagko nga burgesyia kumprador kasubong nanday Ramon Ang, Enrique Razon, Manny Pangilinan, mga Aboitiz, Ayala kag Lopez. Nagapanguna ang San Miguel Corporation nga may 22.4% sang *national grid*, sunod ang Aboitiz nga may 21.75 porsyento.

Samtang nagakita ang mga pribado nga kumpaniya, nagapabilin nga mataas ang utang sang NAPOCOR, nga yara sa ₱262 bilyon sadtong Hunyo 2025. Nagamahal man nga nagamahal ang sukot sa tunga sang indi istable nga suplay sang kuryente sa pungsod.

Sampaw-sampaw nga sukot

Sa idalum sang EPIRA, gintukod ang ginatawag nga Wholesale Electricity Spot Market (WESM), kon diin nagabakal ang mga distribyutor sang kuryente. Ginapanugutan ang mga distribyutor, kaangay sang Meralco, nga ipasa sa mga konsyumer ang ila gasto. Lakip diri ang *system loss charge* ukon sukot para sa kuryente nga nagakadula tungod sang daan kag guba nga imprastruktura, pagpangawat, kag mga pagkulang sa pagdumala. Sa amo sini nga sistema, nagabayad ang mga konsyumer para sa kuryente nga wala nila magamit.

Dugang nga palas-anon sang mga

konsyumer ang 12% Value-Added Tax (VAT) nga ginapatuman indi lang isa ka bes, kundi separado sa kada bahin sang sukot-produksyon, transmision, distribusyon, pagmetro, suplay, kag bisan sa *system loss charge*.

Ginpalig-on man sang EPIRA ang *cross-subsidy scheme* kon diin ang mga konsyumer, imbes nga ang gobyerno, ang nagasabat sa subsidyo para sa mga imol kag iban pa nga dapat ginasabat sang estado kaangay sang diskwento sa *senior citizen*, pagbayad sang utang sang NAPOCOR kag iban pa. Ang mga ini ginapasa bilang “*pass-through charges*” ukon mga balayran nga ginakolekta sang mga kumpaniya sa distribusyon kasubong sang Meralco para sa lain-lain nga ahensya kag *power suppliers*.

Pakig-away para sa makamasa nga serbisyo

Kinahanglan nga padayon nga ibuyagyag kag ibasura ang EPIRA, nga wala sang dala kundi pag-antus kag kahalitan sa pumuluyo kag sa ekonomiya sa nagligad nga 25 ka tuig. Tubtob nga ginayutan sang mga dalagko nga kumpaniya sang burgesyia ang estratehikong industriya nga ini, wala sang mabag-o sa ginaantus nga mahal kag palpak nga serbisyo sa kuryente. Ang away para ibasura ang EPIRA kabahin sang mas malapad nga pakig-away sa pribatisasyon, deregulasyon, kag liberalisasyon nga ginpatuman sang International Monetary Fund kag World Bank pila ka dekada na ang nagligad.

Solo ang pagdaog sang demokrati-kong rebolusyon sang banwa kag pagtukod sang diktadurya sang proletaryado, matuod nga matukod ang industriya sang kuryente nga magaserbe sa pumuluyo. Sa bag-o nga demokrati-kong gobyerno, igasulong ang pungsodnon nga industriyalisasyon, kon diin tanan nga serbisyo sosyal lakip ang kuryente mangin para sa kapuslanan sang pumuluyo. Kaka-son ang monopolyo sang mga burukrata kapitalista, mga burgesyia kumprador kag dumuluong kapitalista sa mga industriya kag ipaidalum ang mga ini sa pagdumala sang gobyerno sang pumuluyo.

AB

Pagbawi sang kinawat nga manggad, nahim-os na sang pamilya Marcos

Ginbasura sang Sandiganbayan Special Division sadtong Hunyo 2 ang Civil Case 0141, ang nabilin nga kaso batuk sa kinawat nga manggad sang pamilya Marcos, tungod sa grabe nga pagkaatrasar sang pagpasa sang ebidensya sang prosekusyon. Ginpasaka ang kaso sadtong Disyembre 17, 1991 kag masobra 30 ka tuig na nga natanggong. Imbolbado diri ang ₱50 bilyon nga kinawat nga manggad sang mga Marcos. Nagdesisyon ang hukmanan pagkatapos nga ihayag sang Presidential Commission on Good Governance (PCGG) nga wala na ini sang ipasa pa nga dugang nga ebidensya.

Gintukod ang PCGG sadtong Pebrero 1986 pagkatapos nga mapalayas si Ferdinand Marcos Sr. Bilang una nga mando kag komisyon nga gintukod sang gobyerno ni Corazon Aquino, deklarado nga katuyuan sang ahensya nga bawion ang tanan nga kinawat nga manggad sang pamilya Marcos kag sang mga kroni sini nga ginabana-bana yara sa mas o menos ₱589 bilyon (\$10 bilyon).

Sa sulod sang apat ka dekada, mas o menos ₱280 bilyon ang nabawi sang ahensya sa dagway sang kwarta kag pagkabutang, lakip ang \$658 milyon sa Swiss deposits, \$3.37 milyon nga gintago sa New York, mga alahas ni Imelda Marcos, kita halin sa baligyaanay sang mga ginpinta nga nagabalor sang \$17 milyon, kag 57.68 ekarya nga duta sa Palawan nga gindeklarar nga kinawat nga manggad sadtong 2024. Apang, madamo nga kaso ang wala na ginlagas sang PCGG, samtang ang iban ginbasura sang korte tungod sa kakulang sang ebidensya ukon pag-untat sang ahensya sa pagpangita sang ebidensya kag pagpasaka sang mga kinahanglanon nga aksyon.

Liwat nga pagbawi sang mga ginkawat nga manggad

Sa sulod sang halos apat ka dekada, hungod nga wala ginpursiger sang mga nagligad nga rehimen nga bawion ang kinawat nga manggad sang mga Marcos. Sadtong 1992 nakig-areglo sanday Ferdinand Marcos Jr kag Imelda Marcos sa administrasyon Ramos para tungaon ang ila manggad kag luwason ini sa kumpiskasyon - isa

ka tikang nga gindeklarar "makahalalit" sang korte. Tungod diri, ginpapanagan sila sang *contempt* kag multa nga \$353 milyon, nga ginabana-bana nga naglab-ot na sa \$18 bilyon tungod sang pagbalewala sang mag-ilog sa pamatbat.

Napierde man ang pamilya Marcos sa pila ka kaso halin 2013 tubtob 2021, lakip ang pagpamatbat kay Imelda Marcos sadtong 2018 nga may kasalanan sa pito ka isip sang *graft*. Ginsentensyahan si Imelda Marcos sang 42-77 ka tuig nga pagkabilanggo, bagay nga wala ginpatuman halin sadto.

Sa pagbalik sang pamilya sa pulitika, ginsulong nila ang rehabilitasyon sang ila imahen kag amat-amat nga pagbawi sang ila manggad. Sa idalum sang pagka-presidente ni Marcos Jr, mas nga nagdasig ang pagbasura sa mga kaso batuk sa ila. Naglab-ot sa 28 ka kaso nga kriminal kag 43 ka kaso nga sibil ang ginpasaka sa ila sadtong 1986-1995. Halin sang magpungko si Ferdinand Marcos Jr sa poder sadtong 2022, indi magnubo sa siyam ka kaso na ang ginbasura sang Sandiganbayan, nga imbolbado ang yara sa ₱400 bilyon nga manggad.

Wala nagakalipat ang pumuluyo

Ginkundenar sang Campaign Against the Return of the Marcoses and Martial Law (CARMMA) ang pagbasura sang Sandiganbayan sa kaso sang pakakumpiskar sa ₱50 bilyon nga kinawat nga manggad sang pamilya Marcos. Suno diri, natuman ni Marcos ang katuyuan niya nga mabalik ang

mga ginapanag-iyahan sang iya pamilya nga ginkumpiskar sang estado, samtang padayon nga nagapanginpuulos sa subong nga korapsyon. Nagapakig-isa ang Partido Komunista sang Pilipinas (PKP) sa pumuluyong Pilipino sa pagbatikos sa desisyon sang Sandiganbayan. Suno diri, ang desisyon kabahin sang nauna na nga serye sang mga desisyon sang mga korte nga pabor sa mga Marcos. Suno kay Marco Valbuena, lider opisyal sa impormasyon sang PKP, ang mga nagligad nga desisyon sang Sandiganbayan kag Korte Suprema pamatuod kon paano ginagamit sang mga Marcos ang pangpulitika nga gahum para magkamal sang tuman ka mga dalagko nga balor sang manggad halin sa kwarta sang pumuluyo. Suno sa iya, ang mga tikang nga ini nagahatag ligwa sa mas pa nga pribilehiyo kag korapsyon, nga labi nga nagapaakig sa pumuluyo nga wala nagakalipat sa binilyon nga kinawat nga manggad kag linibo nga biktima sang pagpang-abuso sang diktadurya.

Mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sang AFP, patarasak

Sang nagligad nga mga semana, nalista ang mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung batuk sa mga mangunguma, mangingisda kag pamatan-on estudyante sang mga elemento sang Armed Forces of the Philippines kag sang lokal nga gobyerno.

Demolisyon. Ginkundenar sang Pamalakaya-Cavite ang iligal nga pagguba sang *demolition team* sang lokal nga gobyerno sang Bacoor City sa mga balay sang mga mangingisda sa Barangay Talaba 2 sadtong Hunyo 15. Wala sang dala nga dokumento ang mga tinawo, kundi "berbal nga mando" lang. Base sa dayalogo sang grupo kay Meyor Strike Revilla sadtong Mayo, dapat tubtob Hulyo pa magapabilin ang mga mangingisda, kag hatagan ang nagapanguna nga apektado sang *fisherman's dorm* ukon puluy-an.

Sadtong Hunyo 1, pilit nga ginpalayas kag ginwasak sang mga tinawo sang Pieceland Corporation ang yara sa 14 ka nabilin nga balay sang mga tumandok nga Mangyan-Iraya sa Sitio Malatabako, Barangay San Vicente, Abra de Ilog, Occidental Mindoro. Natabo ang insidente pagkatapos magde-

sisyon ang Abra de Ilog Municipal Trial Court sadtong Abril 8 nga may kasal-anan sa kaso nga "other forms of trespass" (pagpasilabot) ang siyam ka tumandok nga Mangyan-Iraya.

Pag-abdak kag tortyur. Pilit nga gin-abdak sang mga nakasibilyan nga ahente sang 5th ID si Angel Lopez, konsehal sang UP Dilman University Student Council kag boluntir sang Youth Advocates for Climate Action Philippines sadtong Hunyo 13 samtang nagapatigayon sang kampanya sa impormasyon kag edukasyon sa Barangay Kakiduguen, Kasibu, Nueva Vizcaya. Sa kustodiya sang militar, ginpaidalum siya sa sikolohikal kag emosyonal nga tortyur. Yara siya sa lugar agud magbulig sa kampanya para sa mga komunidad nga maapektu-

han sang operasyon sang North Luzon Mineral Resources Corporation. Nagakampo ang 86th IB sa barangay *hall* sang Kakiduguen nga nagaplano nga pungan ang pakig-away sang mga residente sa pagmina sa ila komunidad.

Militarisasyon. Halin Hunyo 7 tubtob sa subong, napaidalum sa militarisasyon sang 62nd IB ang mga komunidad sa Central Negros. Sadtong Hunyo 8, iligal nga ginpangbaluskay sang militar ang mga kabalayan sa mga sityo sang Punong, Nabakalan, Anahaw, Tribu, Laos, kag Agpapataw nga makita sa dulunan sang mga barangay Trinidad, Sandayao, kag Binobohan sa Guihulngan City, Negros Oriental. Samtang, nagakampo naman ang pila ka soldado sa Agogolo Elementary School sa Barangay Macagahay, Moises Padilla, Negros Occidental nga nagtuga sang kahadlok kag perwisyo sa mga manunudlo kag estudyante. Grabe man nga naapektuhan sini ang palangabuhian sang mga residente. AB

Ika-10 nga kongreso sang FRSO sa US, gintamyaw sang PKP

Madinalag-on nga nahiwat sang grupo sa US nga Freedom Road Socialist Organization (FRSO) ang ila ika-10 nga Kongreso sadtong Mayo sa kritikal nga panahon nga nagauswag ang paghimakas sang pumuluyo kag nagadasig ang pagbulusok sang krisis sang monopolyo kapitalismo sa US. Nagpaabot sang pagpanamyaw sa kongreso sang FRSO ang Partido Komunista sang Pilipinas (PKP).

Ang FRSO isa ka pungsodnon nga organisasyon sang mga rebolusyonaryong nagahimakas para sa sosyalismo sa US. Suno sa grupo, halin sang ginlunsar sini ang ulihi nga kongreso sadtong 2022 may mga ekstra ordinaryo nga paglapad kag pagdamo sang katapuan sini sa mga syudad kag banwa. Nag-ululupod sa kongreso ang 185 ka delegado kag 101 ka alternatibo nga myembro sini, nga pinakadamo sa nagligad nga mga kongreso. Naghalin sila sa tanan nga estado sang US. Dako nga mayoriya sang mga delegado mas bata sa edad nga 35 anyos kag masobra 40% naghalin sa pigos nga mga nasyunalidad. Halos katunga naman sang

bug-os nga kongreso mga babaye kag kabahin sang LGBTQ+.

Sang nagligad nga mga tuig, napamunuan sang FRSO ang pila ka mga protesta nga ginpakigbahinan sang ginatos ka libo nga pumuluyo kag lubos nga nangin isa ka pwersa sa kahublagan masa. Ginreport sang grupo ang pag-uswag sa mga hilikuton sa kahublagan pangabudlay, aktibo nga pagtukod sang mga pungsodnon nga kahublagan, kag pagpakig-isa sa mga internasyunal nga paghimakas kaangay sa Palestine kag Pilipinas. Nagpanikasog man ang bug-os nga katapuan sini para pakig-awayan ang reaksyonaryong mga atake ni Trump. "Nagasulong kita

sa banas padulong sa katuyuan sang pagtukod sang bag-o nga partido komunista nga makahangkat sa gahum," pahayag sang FRSO

"Ang inyo pagtililipon isa ka malahalangon nga kadalagan para sa sahing mamumugon kag tanan nga ginahimuslan kag pigos nga pumuluyo sa pungsod sang imperyalistang demonyo," pahayag sang PKP. Dugang sang Partido, mas nga napanahon ang kongreso ilabina kag tuman ka dasig nga nagasingki ang mga kontradiksyon sa US kag sa bug-os nga kalibutan.

"Nagatan-aw kami sa padayon nga ululupod nga magtuon kag maghimakas, para lab-uton ang labi pa nga mga kadalagan para sa pumuluyo, kag para magmartsa nga ululupod sa pag-agum sang kahilwayan, hustisya, kag masanag nga sosyalistang palaabuton, kag labi nga mas nagasidlak nga komunistang buasdamlag," suno sa PKP. AB